This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

tō conieci, operæ haud fuiſſe tibi; teque (publicis, an domeſticis?) occupationibus prohibitum, quò minus de munuſculo iſto tuo ſermonem (vt ſoles) familiarem mecum ſerere per literas interpretes poſſes. Vt ut eſt, gratias tibi, mi Lernuti, pro munerum tuorum facetiis habeo, habeboque porrò, dum viuam, ſemper. Nam quî aliter quæſo facere poſſim, quamdiu comitas hæc nobis tua in oculos, atque in animi mentem incurret? Quod eò etiam fit frequentius, quòd ea ſit ſcriptorum tuorū feſtiuitas, is lepos, vt me *Ad ſe volentem ducant, nolentem trahant.* Itaque vix eſt, vt hæc vnquā poſſim de manibus deponere. Ac ne in opera te gratuita eſſe pigeat diutius, noſque ex eorum hominum ingeniis æſtimare pergas porrò, qui (ne non apud te quoque ſollenne illud meum, vt Plautiſſem, obtineam ſolens)

Lingua tantūmodò largiūtur, opera verò ac factis falliūt;

en tibi pro geminis germanis illis, lepidiſſimis libellis inquā tuis, *Præcidanea* hæc noſtra;

Plena ruris, & inficetiarum. Quæ (malum) *Præcidanea?* quæ ſunt? inquies: nomen au-

diui nunquam. Quid ergo vis faciã? Licuit, credo, nobis

Quà facit aſsiduo tramite vulgus iter, nec ſine principum ductorũ exemplo, via proletaria incedere, atq. aliquantò fortaſſe tutius. Cęterùm ingloria nimis viſa ſecuritas iſta; neque ex ambitione, haud dico mea, ſed verò nugiuendonum aliquot noſtratiũ, qui cõtra Horatiani Homeri pręſcriptum fumum ex fulgore potius, quàm fulgorem ex fumo oculis noſtris concinnare didicerunt:

Lingua factioſi, inertes opera, ſubleſta fide.

vt illos idem Plautus meus depinxit probè. Itaque nouum Commentarium nouo etiam Titulo placuit inſignire, quò vendibilius ſcilicet atque commendatius induſtriæ noſtræ ſpecimen in ora, atque in manus hominum perueniret, qui ſola ſæpe Inſcriptionis feſtiuitate illecti, operæ ineptiam porrò, ac continuandæ lectionis faſtidium deuorare contenti ſunt. ſimul, ne (vt nunc ſunt maledicentes homines) peruulgatum illud de *Crambe* conuicium audiremus. quod ne eueniret, cautionem iſtam adhibere viſum eſt potius,

vt Ti-

Digitized by Google

vt Tituli nouitate curioſum induceremus Lectorem, ac PRÆCIDANEA (vti dictum eſt) inſcriberemus. Sollennis hęc, ac vetuſtioris notæ appellatio, iam inde ab *Indigitamentis*, opinor, Numæ, in Sacris Romanis legitimè vſurpari, *Feriisq́;* nō minus, quàm *Hoſtiis* attribui ſolita. quibus reſpondent SVCCIDANEÆ: ab eodē fonte, id eſt, à *Succedēdo*, literæ vnius mutatione, detortæ. qui Titulus ſecūdis vigiliis noſtris reſeruabitur, ſi vſus venerit fortè, vt hiſce quaſi PRIMIS HOSTIIS litare, veniamq́. & *Pacem* à Catulli Genio impetrare nequeā mihi: ac PIACVLO nobis ad tāti Poëtę Manes propitiādos opus fuerit. quod etſi futurum minus perſuaſum eſt mihi, tamen in facinore audaciſſimo, ac paupertinæ ſupellectilis conſcientia timorem mehercule iuſtiſſimum longius diſſimulare non poſſum: apud te præſertim,

Cui res audacter paruas, magnasq́;, iocumq́;,

Noſti reliqua. tum hoc ſæculum quibus moribus ſit, vides; neque de nihilo eſſe ſolicitudinem hanc noſtram. quam non deponam profectò, niſi auctore te, & literis tuis.

 quas

Digitized by Google

quas à vobis vti exterebret aliquandò; id verò Doûſæ in votis eſt primũ. & ferendæ in hoc tibi ineptiolæ noſtræ. Ferendæ? imò etiam adminiculandæ. qua quidem in re (vti ſpero, quæſoq.) operam porrò tuam amplius accuſari non ſines. Quò? niſi vt nos curæ eſſe etiamnum tibi; neque dum planè ex animo tuo effluxiſſe, fidem nobis ipſi facere poſſimus? Iocari me putas? Moriar, mi ocelle, ſi quicquam maiori melliniæ mihi, quàm Epiſtolæ tuæ. Tũ, ſi id iurato non credis, periculum facito. Noli autem (te obſecro) exſpectare, dum bracteatis *picta lingua tectoriis* (ſicuti eſt apud Perſium, atque vt hodie mos viget) aut nimbatis ſententiolis, charteum & literariũ hoc munuſculum exornare; id eſt, & fucum & ludos tibi ac lectoribus meis facere inſiſtam: aut dum cauſas nuncupationis iſtius particulatim; atque adeò cum cura ediſſertem tibi. quod profectò facturus non ſum, ne vel iudicio tuo (quod de Doûſa quidem vſque adhuc liberaliſſimum ſemper feciſti) aliqua ex parte diffidere; vel etiam ſimpliciſſimum animi tui candorem, nobis iam

inde

inde ab ephebis percogniti, in dubium vocare velle videar. Iampridem enim ventoſiſſimum hoc lenocinij genus ex noſtra neceſſitudine, modò non ſummum beneuolentiæ gradum ſuperuecta, in perpetuū porrò ſublatum eſſe condecet, *non radicitus quidem hercule*, (& hoc à Plauto eſſe patiere) *verùm etiam eradicitus*. ne ſtolonibus (vt ſolet) renatis denuò fruticetur ſcilicet. & confidentia eſt, impetraſſe me iam olim, hoc ipſum apud te iuris ſumere vt liceat mihi. Illud tamen indictum nobis abire non debet, cur Catullum hunc potius, quàm alium quempiam ex electiſſimo illo Principum Poëtarum Triumuiratu, ſub nominis tui integumēto apparere voluerim. Cauſę huiuſce delectus multæ, illa verò potiſſima, quòd prę ter cæteras in illuſtri poſitás virtutes tuas Muſicas, priſcæ illius ac Catullianæ feſtiuitatis imaginem maximè in ſcriptis tuis recognoſcere videor mihi; præſertim quoties OCELLOS iſtos contemplor: non quidem adumbratam ac fucoſam illam, ſed verò eapſe numerorum mollitie, verborum

 elegantia,

elegantia, pondere ſententiarum denique, ac dictorum argutia planiſſimè oppidò, & quidem examuſſim, expreſſam. Itaque iam neque Quintiliam Calui nobis, nec Smyrnam Cinnæ, aut Lydiam etiam Catonis, veterum Catulli æqualium amores, magnopere deſideramus. in quarum amiſſarum vicem Hyella Lernutiana (*Gratior una tribus*) ſuccidanea facta eſt nobis. ac contenti ſumus hac Helena. Ad hos Lepores cùm Phaſelus tuus acceſſerit inſuper, miraris hoc iudicio noſtro nos vſos, vt Triumuiratus huius Principem potius tibi, quàm vel Tibullum, vel etiam Propertium inſcriberemus? Sed quoniam Phaſeli incidit mentio, haud alienum à more & inſtituto meo videor facturus, ſi, explendæ Parodiarum tuarum Decuriæ, Iambos etiam noſtros, huic libello per cauſam ſubtexuero. in quibus ſi à Catulli tibi, ac *Ocellorum* tuorum archetypo, longius fortaſſe quàm velles, viſus fuero receſſiſſe; cogitare debes in tete omnem culpæ iſtius inuidiam reſidere potiſſimùm; qui totum Poëtæ noſtri *μυρο-*

θήκιον,

Digitized by Google

Θηκτον, & quantum adeò Valerianis arculis inerat pigmentorum, ita auariter excuſſum in narthecia, vſusque abſumſeris tuos; vt ne tenuiſſimam quidem Leſbiani iſtius, vnguenti dico,

Illi quod Veneri Catulliana
Donarant Veneres, Cupidineſq́;

gutticellam modò Catullientibus Phaſeli tui vectoribus, nobis puta, æmulis ac riualibus tuis reliquam porrò vllam feciſſe videaris.

Cauſa perorata eſt. tu verò hoc quicquid opella,
Gratè, & eam in partē, qua datur, accipies.
Atque audin'? facias nobiſcū vt mutua, amabo:
Hocq́; velim de me polliceare tibi,
Ipſum me potius odio, Lernuti, habiturum,
Quàm tibi promerito tam bene deſit amor.
Nam ſi quem in tanto ſociorum examine credis
Eſſe, tibi cupiat qui bene, & ex animo;
Me quoque me Luſtro poteris cenſere ſub illo,
Vnus & iſtorum iure ſacratus ero.

Tantum

Digitized by Google

Tãtũ eſt. iãq; vale antiſtes mihi, nõ modò noſtrũ
Iane, ſed & Gallis vatibus, & Latiis.

Concluſi (vt vides) Epiſtolam verſu, Dī boni, quàm præter exemplum, *Et non ad Genium tui Catulli.* Sed verò tute (vt dixi) in culpa: ego extra noxiam. Iterum vale. Filiolo auctum me ſcito, ſalua puerpera. & viden', Carmen te Genethliacum debere? Vale etiam tertium, mi oculiſſime Lernuti. Vltraiecto.

Digitized by Google

IANI DOVSÆ NORDOVICIS PRÆCIDANEA

Pro Q. Valerio Catullo.

CAPVT I.

Pius Poëta, pro erudito; Impius, contrà. Pluralem generandi Caſum eſſe, quẽ alij omnes vſque adhuc quidẽ, pro Cauſatiuo ſingulari ſunt interpretati. Vnctior loquendi ratio vna & altera declarata. Nulla, Nullus, pro Aduerbiis negatiuis poſita. Verborum concurſus eodem ſono cadentium in Ciceronis verſu Catulli auctoritate defenſus, contra horum hominũ ſententias. In Plautinis verbis traiectio facta; Euphoniæ gratia.

MEMINI me ante ſeptennium, hoc eſt, turbulentiſſimas iſtas, vereque decumanas ciuilis diſcordiæ tempeſtates, cũ Victore meo Giſelino de noua Catulli editione, (quam id temporis, doctis omnibus cupientiſſimis adornare ſe; mihique adeò, ſollenni inſuper nuncupatione

Digitized by Google

tione appenſa, propriam dicare dixerat) verbis pluribus accuratiſſimè agere; Notulaſque in eum Poëtam aliquot meas in re præſenti coràm recitando præire. quarum Lectori, meum profectò non eſt, vt ſpecimẽ inuideam diutius. ne & integerrimi, & ſubtiliſſimi viri iudicio; quo eæ ipſæ tum temporis ſeriò hercule dilaudatæ, vniceq́ue comprobatæ fuerunt; quicquam videar diffidere. in quibus & hæc (vti ſpero) nomen ſuum profiteri non verebuntur: *Pium*, ſcilicet, *Poëtam*, pro arguto & docto à doctiſſimo Poëta poſitum eſſe eo verſu:

Nam caſtum eſſe decet pium Poëtam
Ipſum, verſiculos nihil neceſſe eſt.

Id adeò quàm maximè animum aduorterim, facit eiuſdem ad Caluum Epigramma. in quo expreſsè ac diſertim legitur:

Qui tantum tibi miſit impiorum.

hoc eſt, vti ego interpretor, malorum Poëtarum atque inficetorum. Nam de Suffenis, Cæſiis, Aquinis, cæteriſque ſæculi ſui venenis, atque incommodis loquitur. id quod clarè ex ſequentibus patet:

Ad librariorum
Curram ſcrinia, Caſios, Aquinos,
Suffenum, omnia colligam venena.

Quem poſtremum verſum haud peruersè interpunctum

Digitized by Google

interpunctum modò, verùm & ſcriptione ipſa depravatum: ideoque ſiniſtrè à Catulli Scholiaſtis interpretatum hac forma reconcinnes, ac reſtituas licebit:

Suffenûm omnia colligam venena.

Suffenûm, pro *Suffenorum*, more Plauto priſciſque omnibus celebratiſſimo, dixerat enim Catullus anteà; *Caſios*, *Aquinos*; plurali (vt vides) numero. qui ita temerè ipſi migrandus non fuit.

Appingam hoc loco phraſim perelegantem ex proximo Epigrammate:

Cœnabis bene, mi Fabulle, apud me
Paucis, ſi tibi Dî fauent, diebus.

Paucis diebus, id eſt, propediem, & (quod Plautus autumat) *Cis paucos dies*. *Si tibi Dî fauent*, hoc eſt, (vt dicere didicimus à priſcis & Romanis illis) *Cum Dîs fauentibus, volentibusq́;*.

In Epigrammate ad ſeipſum, cui initium eſt:

Miſer Catulle, deſinas, *&c.* ita in omnibus exemplaribus conceptus legitur verſus ille:

At tu dolebis, cùm rogaberis nulli.

Statij Editionem excipito, in qua manifeſtò, *Nulla* formis impreſſum exſtat. quæ lectio non diſplicet, tanto præſertim Achille, & Plauti inſuper auctoritate ſuffulta. apud quē idem loquendi genus inuenias non ſemel. vt Aſinaria:

Libanũ in tõſtrinã vt iuſſerã venire, is nullus venit.

& alibi

& alibi: *Nullus dixeris.* miror tamen, quidnam Luſitanum illum mouerit, receptam interpunctionem ſolicitandi; &, *Nulla* iſtud, cum inſequentis verſus principio, *Sceleſta*, conſtruendi.

Tertium Carmen vnius verſiculi interpoſitione auctius legitur in libris ante L. annos excuſis, & quidem hoc modo:

Paſſer mortuus eſt meæ puellæ,
Paſſer, deliciæ meæ puellæ
Quem plus illa oculis, &c.

Quæ iteratio mihi & Poëtica magis eſſe, & neſcio quid genuinæ Catullieratis habere videtur.

Notandum quoque veteres à continuata earundem ſyllabarum repetitione, numerorumque idem in diuerſo ſignificatu ſonantium concurſu non modò non abſtinentes fuiſſe; verùm etiam hæc ipſa, ornatus & elegantiæ gratia, penè dixeram ambitioſè conquiſiſſe. contrà, quàm nos facere conſueuimus, qui continuò *κακόφατον* admiſſum vociferamur, quotieſcunque (vt fit) poſteriorum ſyllabarũ literæ antecedentibus, veluti Echo quædam, reſpondeant. atque huius vitij ipſum Ciceronem inſimulare, palamque adeò redarguere audemus; qui dixerit: *O fortunatam natam me Conſule Romam.*

Næ illi falſi ſunt (nam quo eos nomine appellem neſcio) qui omnia ad ſui ingenij captum, noda-

nouarumque aurium iudicium reuocare, atq. exigere conantur, neque cogitant nos in ciuitate Latina inquilinos, hoc eſt, Barbaros eſſe; vel ſi Romani, Romani certè eorum comitate, qui iſtiuſmodi nobis monumēta reliquere. Sed quid cunctamur M. Tullium, optimum illum omnium patronum ſcilicet, optimi omnium Poëtæ (neque enim Catullo ipſi, ſecus de ſe prædicanti, hac in parte fides habenda) gratiſſimi inquam cliētis ſui patrocinio tueri porrò, atque defendere. Scribit igitur ille:

Fractum qui veteris pedem grabati
In collo ſibi collocare poſſet.

Sed & Virgilius ipſe: *Anchiſem agnouit amicum:* Item alibi: *Sale ſaxa ſonabant.* denique:

Caſus Caſſandra canebat: ad quē locum notat Seruius, compoſitionem eam ætate etiam ſua pro vitioſa habitā, quæ maioribus placuiſſet. Hactenus quidem ille. & rectè antiqui, conſentientibus (vt vides) duorum in vnum pariter principum Poëtarum iudiciis.

At inquiet in Phaleuco Catulli aliquis, Pronomine interpoſito repercuſſi ſoni inſuauitatem leniri. Fateor. ſed quis ita obeſæ naris obſecro, vt hoc ipſum à Poëta carminis neceſſitate compulſo,

Factum non videatq́; ſentiatq́;!

Digitized by Google

niſi ſi quis Plauti nobis exemplum obiectet contrà; eadem vocum iteratione in Aſinaria vſi, cùm ſcribit:

Hic pone, hic iſtam colloca crumenã in collo planè.

Hoc verò aliquid eſſe fateor: nec tamen tanti, vt hac re ſuram mihi præbendam autumem. & ſi quid mihi hiſce eſt in rebus iudicij; vereor, vt ſcripſerit potius Comicus noſter:

Hic pone, hic iſtam crumenã colloca in collo planè.

Hoc enim quantò altera illa *collocatione* numeroſius, illis tantum ignorabile obiectum iri arbitror, qui, *quid diſtent æra lupinis*, ignorant.

CAPVT II.

Laurenij Interpres quàm in Catullo fruſtrà, imò nihili fuerit, detectum.

MVLTA ſunt apud antiquos, quæ cum Menechmo Plautino pro inſanis habita ſtatim in medicinam rapiuntur, opera inquam & comitate eorum, qui (vt eiuſdem porrò Comici verbis in re ſimillima vti pergam) *dum alios perperam inſanire prædicant, ipſi inſaniunt.* veluti lepidiſſimis illis Catulli ad Ipſythillam Phaleucijs euenit. quod clarius vt liqueat, integrum Poëtæ ipſius locum proponam:

Amabo, mea dulcis Ipſythilla,
Meæ deliciæ, mei lepores,

Iube

Iube ad te veniam meridiatum:
Quod ſi iuſſeris, illud adiuuato,
Ne quis liminis obſeret tabellam.

Quem quidem locum amicus noſter mendoſum falsò dictis concinnat ſuis, mẽdis ipſe ac mendaciis coopertus. Sed ipſius amabo verba, ipſamq. emendationis rationem audiamus:

Adiubere, inquit, *ad Ipſithillam dixit Catullus, vt Lucretius, Adcredere. Sed locus hodie eſt mendoſus.*

Mendoſus ſanè vſq. adhuc iudicio illius, quem dixiſſe me ſentio: at nunc eiuſdem ſolius beneficio primùm mendo liberatus, reſtitutusq. (ſi Dîs placet) aliquando in priſtinum. Nam abſque illo eſſet, *Adiubeto* iſtuc, natum non foret. monſtrum verbi: quod me hercule ego nuſquam neque fictũ, neque pictum, neque ſcriptum vidiſſe in poëmatis memini; quæ quidem ab hoc verborum nouatore architectata non ſint:

Quem penes arbitriũ eſt, & vis, & norma loquẽdi.

Quî enim aliter quæſo exiſtimare poſſim, quamdiu mecum ruminor, reputoque ſtrennuam eius hominis in Lucretiano Indice contexendo diligentiam, qua idem (*de ſe ſi creditur ipſi*) in vocabulis illis priſcis, ac dictionibus elegantioribus commemorandis explicandisque eſt vſus. quibus ſi nos mendacij coarguere volet, at pol illum non

Digitized by Google

poterit familiare meum, Plautum inquio. cuius ego auctoritate confiſus, locum Catulli ſine noxa eſſe, habereque rectè licere meo periculo ſpondeo. paratus vltrò etiam cum aduerſario pignus dare; haud quidem in mulſi (ne quis erret) ſed verò in ellebori vrnam, vel quadrantal potius: quo videlicet & Sicambrum pectus, & caput tribus Antyciris inſanabile, detergere, piare, ac penitus perpurgare poſſit. quo expatrato probè, eumpſe mox ad Plauti locum huic Catulliano pariſſimum viſere iubebo, qui in Pœnulo exſtat huiuſmodi:

Valete, atque adiuuate, vt vos ſeruet Salus.

Adiuuate, id eſt, addite operá, adnitimini pariter, atque in eam curam cogitationemq́. incumbite. quo loco, ſi Fidentini noſtri, *Adiubete*, legatur; immane, quantum de venuſtate ſententiæ, & gratia deceſſurum eſt Plauto. Quis enim *Iubere*, vel *Adiubere* poſſit, vt ſe ſeruet Salus? niſi fortè nouellum iſtum Antiquarium dicas, qui eiuſmodi phraſim, pariter atque alias res ſolet, princeps nobis fabricare eſt auſus.

Idem de altera quoque hominis eiuſdem interpolatione dictum velim. nam quo loco ſcripſit doctiſſimus Poëta:

Sed mulier cupido quod dicit amanti,
In vento, & rapida ſcribere oportet aqua:

is vir, haud pauló ſanè doctior, ad lectionem

hoc

Digitized by Google

hoc modo conſtituendam doctiores excitare ſe gloriatur:

In vino, & rapida ſcribere oportet aqua.

Quod quidem ego non *vino* (neque enim eſt tanti) ſed *vento, & aquis* vnà cum auctore ſuo inſcribendum pronuncio: monitoſque cupio mecum *Muſis amicos omnes*, vt eiuſcemodi emendationem, quantum eſt vſpiam, cum *Triſtitia, & metu* (id quod Horatius iubet) *Tradant proteruis in mare Creticum Portare ventis, &c.*

Capvt IIV.

Britannia, πληθυντικῶς in Catullo repoſita. Vnctum, quid? Scauus Romulus Seruiano Commentario reſtitutus: indidemq́ Salluſtij locus & correctus & enarratus planiſsimè. Aduerbium, vt, paulò enucleatius expenſum.

Argvta mecaſtor, ac ſcita emendatio illa. Scias à Faërno eſſe:

Mamurram habere, quod Comata Gallia
Habebat vncti, & vltima Britannia.

haud ſatisfacit tamen poſtremum iſtud, etſi non ignorem vocalem natura breuem inſequente muta cum liquida à Poëtis identidem produci. placet itaque magis:

Et vltima Briannia.

quo modo idẽ in Carmine de Acme, & Septimio:

Mauult, quàm Syrias, Britanniasq́. & paulò infrà: *Hunc Gallia timent, timent Britannia?*

Quem Iambum, *prauo fultum male talo*, ita correxit vnus & vnicus ille omnis eruditionis pater Turnebus:

Timentq́; Galliæ hunc, timent Britannia?

Cui vtique ego hac in parte aſſentior lubens. ſimul, vt *Cæſuræ* ratio habeatur, nuſquam à Catullo temerè aliàs neglectæ. nedum in Iambis, puris præſertim ac meris. quo in genere modò non regnat, ac triumphat Valerius noſter. cuius ſingulas etiam ſyllabas, hoc eſt, artificioſam pedum rationem, atq. inimitabilem numerorum mollitiem, neque patienter hercule, neque ſtultè omnis Antiquitas mirata. teſtimonio fuerit Martialis illud: *Verona Docti ſyllabas amat Vatis*. & tamen vt leniter & leuiter quoque à certiſſimo coniectore in partem diſſentiam; malim reſcribi:

Timetq́; Gallia hunc, timent Britannia?

vt Comata ſolùm Prouincia intelligatur. ſingulari enim numero Galliam extulerat anteà. doctiorum arbitratus eſto, vtrum impendiò magis probauerint, reponendi. Cæterùm, *Vncti* iſtud, ex vnctiore illa, & Catulliana loquendi conſuetudine depromptum eſſe; ideoq́ue vnctis manibus non tractandum, commonefaciendus eſt Lector. Vſus enim metaphora ea Poëta noſter non ſemel: vt in

vt in Epigrammate illo nimium lepido:

Nec pratoribus eſſe, nec cohorti,

Cur quiſquam caput vnctius referret?

denique hoc ipſo Carmine:

Niſi vncta deuorare patrimonia?

Eodem Poëmate inter cætera cognoměta, quibus Cæſarem inſignem magis, quàm honeſtum facit Catullus noſter, eidem quoque Romuli titulum adſignat; eumque bis repetitum, hoc verſu, quaſi intercalari:

Cinæde Romule, hæc videbis, & feres?

quo nomine (& Mureto commentum placet) vti ſolebant in eos, quos ſignificare volebāt diſſimillimos eſſe Romuli, multumque ab illius præſtanti virtute abeſſe. falsò (ſicuti ego exiſtimo) & parùm Romanè. Scin', quid ſuſpicer? vulgatum hoc in eos nimirum conuicium fuiſſe, qui profunda imperij cupidine accenſi dominationem in ciues ſuos adfectabant, potentiam ſuam ſupra leges Regium in morem extendentes; ex Salluſtiani illius præſcripto maximè:

Impunè quiduis facere, hoc eſt Regem eſſe.

Primus autem Romanorum Rex Romulus. neque aliter accipiendum alterum Criſpi exemplum, ex Oratione quam idem Mamerco Aemilio Lepido attribuit. vbi hæc in Sullam, adhuc Sullaturiētem, quamuis depoſita iam Dictatura,

inter cætera non bona dicta, ſtomachoſè ad Quirites pronunciata leguntur:

> *Nam quid à Pyrrho, Hannibale, Philippoq; & Antiocho defenſum eſt aliud, quàm libertas, & ſua cuique ſedes; nec cui, niſi legibus pareremus? quæ cuncta* (.i. & libertatē, & patriam, promtamque ſolis legibus parendi voluntatem) *ſauus iſte Romulus, quaſi ab externis rapta tenet, &c.*

Quam interpretationem meam Honorato etiam tibicine, (Seruio inquam) fulcire poſſe videor, ad Maronianum illud Eclogæ III. *Quæ tu peruerſe Menalca, &c.* hunc in modum commentante:

> *Aut, conuerſe ad turpitudinem; aut intelligamus fuiſſe quendam Menalcam nobilem, vt iſtum peruerſum Menalcam dixerit illius comparatione.*

Subiicit deinde ipſiſſimū hoc Salluſtij exemplū, verbis tribus. quod niſi vti liquidò planū ac palā faciat, eodē reſpexiſſe Hiſtoricū noſtrū, cùm Sullam, per irriſum, & cōtemtum quaſi digito deſignans, *Romulū* nominitauit; quò Virgiliū, cùm *Peruerſi* Epithetum tribuit Menalcæ. Sed videtur ex gloſſematis Seruiani ſentētia, non *Sæuus* (vti nunc vtrobique eſt) ſed verò, *Scæuus*, in Salluſtio reſcribendum: hoc eſt, ſiniſtrè peruerſeq; prauus, ſiue etiam præpoſterus; & quod non minus

nus ſignificanter à noſtratibus vernacula voce exprimi conſueuit: Verkeert. Sed & Latinis *Siniſteritas*, i. σκαιότης (vnde & τὸ *Scæuus* natum teſtatur Pompeius) quidnam aliud, quàm Peruerſitatem, ſiue Improbitatẽ deſignat? Etiam à *Scæuo* radices egiſſe veriſimile eſt, id quod nos eodẽ patrio ſermone, Scheef, dicimus, pro obliquo, flexuoſo, atque diſtorto.

Aduertendum quoque Aduerbiũ, vt, tàm apud Catullum, quàm Horatium; vt verbi cauſa:

Iuppiter, vt χαλύβων omne genus pereat.

Et: *O pater, ô Rex*

Iuppiter, vt pereat poſitum rubigine telum:

non tam ſignificare, *Vtinam*, (quomodo apud Chariſium explicat Aruntius Celſus) quàm quod Comici aliàs cum excandeſcentia, ac deuotione quadam per, *Quî*, efferunt: vt illud Terentij: *Quî illum Dî omnes perduint*. Sic enim idem alibi:

Vt te omnes equidem Dî Deæq; perduint.

& Plautus pluſquàm ſexcenties: *Vt te magnus perdat Iuppiter.* quod ipſum & nos vernaculo ſermone, plus mali cuipiam, quàm boni imprecãtes, totidem pænè verbis efferimus, dicendo:

Dat u Godt ſchende.

Ad Catulli votum redeo, cuius formulam à me quoque fideliter aliquando in Elegiis noſtris expreſſam videor commeminiſſe: iam tum, cũ Spa-

nicæ dominationis pertæſus, meritiſſima hercule execratione in hæc vota erumpens proclamarem:

Iuppiter, vt peſſum Maura tyrannis eat.

Nec phraſis illa ſilentio prætereunda:

Quare aut Hendecaſyllabos trecentos
Exſpecta, aut mihi linteum remitte.

Vtitur eadem bis in Carmine ad Thallum, vt:

Remitte pallium mihi meum, quod inuolaſti.

Et paulò ibidem poſteà:

Quæ nūc tuis de manibus reglutina, ac remitte.

CAPVT IV.

Homines recti Communis ac vetus in Catullo lectio defenſa, aduerſus nuperum eius ſolicitatorem. Noua duûm locorū explanatio. Latebra improbitatis quaſita in verbis honeſtioribus, Facere, Præbere, ac Dare: idq; ipſum exemplorum aliquot productione liquidò demonſtratum.

IN Carmine de Vari amoribus inſcripto; quamobrem pro Lecticariis, *Homines rectos*, vſurpauerit Catullus, rationem nobis explanat Ouidius, ne aliam aliunde arceſſere ſit opus, quo loco monet: Pont. 2. 7. 77.

Suſtineas vt onus, nitendum eſt vertice recto.

Eodem etiam à Iuuenali alluſum: *Tot res*
Impoſitas capiti, quas recto vertice portat

Seruulus

Seruulus infelix.

In Epigrammatio autem ad Vibennios mirificam geminarum lectionum varietatem ſatis nequeo mirari. nam vbi in aliis omnibus Editionibus legebatur:

Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius eſt voraciore:

Carrion noſter in Commentariis ſuis Antiq. Lect. tranſpoſitis comparatiuis hoc modo reſcribendum abſque controuerſia omni aſſeuerare non dubitat:

Nam dextra pater eſt voraciore,
Culo filius inquinatiore.

Argutè quidem ille, cæterùm ego tantum ipſe à me impetrare nondum potui, vt credam à Catullo vnquam ita ſcriptitatum fuiſſe. atque eò minus, quòd hoc ipſum loquendi genus in re prorſus conſimili à Martiali videam vſurpatum libr. XI. Epigr. LI.

Infelix venter ſpectat conuiuia culi;
Et ſemper miſer hic eſurit; ille vorat.

qua etiam ſententia memini quondam fuiſſe Pruterium noſtrum. Sed nos obſcæna iſta cum Vibenniis ſuis miſſa faciamus.

Epigrammate ad Sirmionẽ peninſulam quod ſcribit, locus eſt huiuſmodi:

O quid ſolutis eſt beatius curis?

Digitized by Google

Cùm mens onus reponit, ac peregrino
Labore feſſi venimus Larem ad noſtrum.

qui hunc in modum nobis conſtruendus videtur. O quid beatius eſt, (quàm) cùm mens onus reponit ſolutis curis! cumque peregrino .i. peregrinandi labore, itinerumque moleſtiis perfuncti, reduces domum, & quidem ſalui, poſtliminiò aliquando conuortimur? Hoc propterea indicandum cenſui, quòd videam pulcerrimam ſententiam perperam omnibus in libris; etiam iis, quos vt emendatiſſimos exhibuit poſtremò nobis limatiſſima Scaligeri caſtigatio; interpunctum eſſe; vitio maximè interrogationis, quæ vbiq. voci, *Curis*, appenſa legitur, eo exemplo, quod propoſui prius: nullo ſenſu. Quis enim Latinè dicat; *Curas ſolutas beatas eſſe*; ac non potius, *Animum curis ſolutum?* Quò magis demiror, quidnam politiſſimo Germanorum Poëtarum Lotichio in mentem venerit, huius ipſius loci, proinde vt vulgò legitur, imitationem à Catullo noſtro mutuari. Sic enim eſt apud illum:

Ecquid æſtimandum eſt
Curis eſſe beatius ſolutis?

Sed idem nimirum ipſi, quod ſummis plærunque ingeniis, euenit. quibus peruerſa trium quatuórve verborum diſtinctio glaucomam ob oculos obiectare conſueuit, quo minus verum diſpi-

Digitized by Google

cere queant. quod ipſum & Mureto in loci huius declaratione vſu veniſſe res ipſa inuitum prædicare me cogit.

Adponam & alteram explicationem noſtram ſuper Epigrammate in Aufilenam. in quo mehercule intellectu ſingulari, quantum ego quidem his in rebus perſpicere queo, iteratum legitur verbum, *Facere*, primùm:

Aufilena, bonæ ſemper laudantur, amicæ
Accipiunt pretium, quæ facere inſtituunt:

deinde altero diſticho interiecto:

Aut facere ingenuæ eſt, aut non promiſſe pudicæ,

quod idem ſignificare mihi, ac tantum non geminum eſſe Ouidij τῷ *Præbere*; & Martialis, *Dare*, videtur. Sed neque aliò haud dubiè arbitror reſpexiſſe Pelignum illum, cùm ſcribit:

Quæ, quia non licuit, non facit, illa facit.

.i. proinde vti ego interpretor, *Dat*, ſiue *Præbet*, facitque ſui cupientibus copiam: *Nec ſinit eſſe moram, ſi quis adire velit*: motus cumprimis auctoritate Senecæ, prorſus vnici ad hunc verſum Interpretis. qui ab eodem hac ſpecie adducitur:

Quæ, quia non licuit, non dedit, illa dedit.

, vt veriſimile ſit gloſſam apud eundem in ipſum contextum irrepſiſſe. Quid? quod canit Lucretius lib. IV.

Nam facit ex animo ſæpe, & communia quærens
Gaudia.

Gaudia ſollicitat ſpatium decurrere amoris.

Hæc, Lector optime, volebam, neſcius ne eſſes.

CAPVT V.

A ſententia Mureti diſceſſio. Catullus emendatus. In eodem loci obſcurioris enarratio. Iudicium factum de Poëſi Belgica Iani Hauteni. Prouerbiorum auctus numerus.

EXSTAT inter alia Catulli opuſcula elegantiſſimũ quoq. Pelei & Thetidis Epithalamiũ, Poëma verè Heroicum; & quod hercule ego (non dicam dolo) de tot Latinis veterum monumentis, reliquum nobis vnum atque vnicum ſupereſſe exiſtimo, quo faſtus ille Vergilianus retundi poſſit. In eo haud placet nobis Mureti expoſitio ſuper vocem, *Eximie*, in verſu illo:

Teq́ adeò eximie, tedis felicibus aucte,
Æmathiæ columen Peleu.

Eximie, .i. cum alios Heroas compellabo, tum te, ô Peleu eximie, ac præter cæteros. Mihi enim Aduerbialiter poſitum accipi id ipſum, melius æquiuſque videtur, &, *Tedis felicibus*, coniungi. quod ſi admittant Critici, inducẽdum erit comma ante, τὸ *Tedis*, reſcribendumq́ue hoc modo:

Teq́ adeò, eximiè tedis felicibus aucte, &c.

Legitur deinde adiecta hæc clauſula:

Clariſ-

Clariſſime nato.

illepidè ſanè, ac inſipienter, vti ego hariolor. proinde non dubito, quin, *Clariſſime natu*, hoc eſt, genere ac natalibus, ſcriptum fuerit à Catullo noſtro. Quanta enim literę, O, cum, V iſta, quã&q. antiqua ſemper intercęſſerit cognatio; norunt, puto, omnes, quotquot manuſcriptos Codices manibus aliquando præſentibus, imò oculis hercle haud ſomniculosè vſurparunt. vnde errorem hũc etiam primitus obrepſiſſe, iubet credere. adde, quòd *Natus* iſte, Peleo necdum natus erat, quo tempore hæc ipſa à Parcis (ſi Poëtæ fides habenda) ad puluinar eius Geniale canebãtur. cui rei fidẽ facit cõſequens illa de Achille, etiamtũ in oras adhuc luminis prodituro, diſertiſſima vaticinatio:

Naſcetur vobis expers terroris Achilles.

Additurus difficillimi loci ex eodem Poëmate explanationem, videor hercule meo iure facturus, ſi carmen quoddam noſtrum, quo & exemplum, quod dico, & latebrã obſcuritatis quæ ſubeſt, in apricum eruatur, eâdemq́ue res omnis, diſcuſſa Aenigmatis nebula, me Oedipo lucem accipiat denique; in medium aliquando propoſuero. quod eò etiam ſum facturus lubentius, partim vt hac occaſione rem molliculam, & parum ſeueram ſoluta ſeriaque oratione explicandi aliquam laboris partem demam ac deminuam mihi.

Digitized by Google

tum verò, vt vnà pariter opera amici ſtudiis gratum faciam; qui, vt argumenti tam iocoſi per ludum & ioculum carmine non laborioſo interpretandi munus ſuſciperem, auctor mihi, potiorque (vt ita dicam) fundus fuit. Is Hautenus meus eſt, cui omne etiam illud, quantulicunque tandem modi videatur, in hiſce Tabulis expenſum referri cupio. Carmen autem ſic habet.

IANVS DOVSA IANO HAVTENO SVO.

Nempe etiam Docti quid ſignificare Catulli
Muſa volit, doctos omnes certare videmus,
Non te Iane modò: Nympha felicibus auctum
Cum tedis, Thetidiq́; iugatum Pelea ſcribens;
Mortalesq́; Deam non deſpexiſſe Hymenæos;
Induxit Parcas diuina ita voce canentes:
„ Non illam nutrix oriente luce reuiſens
„ Heſterno collum poterit circumdare collo.
Et nos hac etiam de re contendimus olim.
Nunc Sphynx omnis abeſt, animiq́; euanuit error.
Noſtra proin ſuper his quæ ſit ſententia, quæris?
Dixi equidem, & dico, neque nunc iterare pigebit;
Credere me, ad morſus referendū, et vulnera prima,
Vulnera nocturnæ veſtigia dulcia rixæ,
Impreſſo quæ dente facit furioſa libido.

Vndè

Zie na p.64

Digitized by Google

Nam quis, obſecro, hinc non videt, rectè à nobis emendatum iam olim inſignitum quēdam huius Hiſtorici locum? in quo funeſtiſſimum illum Romano nomini pugnæ Pharſalicæ diem, fugæque & necis Pompeianæ cauſas deplorat; meritiſſimo hoc inſuper Elogio Magnum illum, quamuis capite iam diminutum, honoratum dimittens:

Et colliſa inter ſe duo Reip. capita, effoſſumq; alterum Romani Imperij lumen.

Quis inquam ita lolio victitans, vt rectè atque ordine, *Effoſſumq;* à nobis emendatum non perſpiciat illicò. Perſiſtit enim in metaphora ritè inſtituta Paterculus. & quid graue, ſi poſt tam furioſam duorum valentiſſimorum capitum colliſionem, alterius oculi (hoc enim *Lumen* eſt) cruenta effoſſio, atque (vt ſic dicam) exoculatio quædam partem imbecilliorem ſequatur? At in Germanicis hodie, tum Italicis Editionibus, *Effuſumq;*, legitur. vnde Manutius quum ſe ſatis ex ſententia expedire non valeret, *Extinctum*, nobis exterebrauit tandem. atque iſtuc timidè, & pudenter tamen; nec de mendo ſaltem (ſicuti ipſe fatetur) pro comperto auſus adſeuerare. quippe qui Velleium non optimum eſſe Latinitatis auctorem Romanæ Hiſtoriæ candidatis perſuadere ſe præoptauerit potius, quàm de loci ſuperioris integritate in am-

D biguam

biguam ſitem deſcendere. quaſi verò difficile admodum fuerit ex, *Effuſum*, *Effoſſum*; exculpere? ei præſertim antiquario, cui poſt tam aſſiduam ac diligentem librorum Veterum tractationem, ignara eſſe non potuit, Vocalium iſtarum, V, & O, ſcilicet promiſcua vſurpatio, operas inter ſe quaſi mutuas tradentium, ac ſubinde pro re nata, vel potius arbitrio exſcriptorum ſtationem commutantium viciſſatim.

CAPVT IX.

Catullus ſaltuatim percurſus.

RELIQVIARVM hoc Capite reliquias colligere decretum eſt mihi, nō quidem diſtinctè, aut cum cura, ſed verò confuſè, ac tumultuaria opera potius, in qua ordo ſit nullum ſeruare ordinem.

Iraſcor tibi ſic meos amores
Paulum quidlubet allocutionis,
Mæſtius lacrymis Simonideis?

Ita hæc diſtinguenda arbitror, interrogationis nota non poſt, *Amores*, illicò, verùm ſub ipſum vſq. Epigrammatis finem, puta, *Lacrymis Simonideis*, tranſcripta. neque eò tamen ſequius viris eruditis ſubſcribere ſtat ſententia; quibus genus iſtud orationis

tionis conciſum eſſe, & ἐλλειπτικὸν placet: ad indicandam vim & magnitudinem doloris ſcilicet. hactenus quidem. nam quòd iidem iſti prioris Phaleucij clauſulam interpretantur hoc modo:

Siccine meos amores à te parui fieri, ut meliorem mihi conſolationem nullam adferas? &c.

Pace tua liceat nobis, Murete, profari;
Neſcio quî ſenſus non placet iſte mihi.

nihilò magis vtique, quàm altera illa vtrici Interpretis tranſpoſitio, *Meos amores*, ad Poëtæ catamitum accommodare viſi, quem mæſtum allocutione ſua Cornificius ſolari negle xiſſet. Quid enim? non Catullum, puerumue eius, ſed verò Cornificium ipſum notari exiſtimo, in hanc ſententiam:

Sic meos amores, ſubaudi, Te, quem mehercule ego in amoribus meis habeo; ſeu, qui in amoribus ac deliciis es mihi; *Paulum quidlubet adlocutionis*, ſ. auſum denegare mihi, cuius ego cupiens eram maximè? neque mirum, in tanta animi corporiſque ægritudine poſitus ſcilicet.

An, continenter quòd ſedetis inſulſi
Centum, aut ducenti, &c.

Continenter, .i. ordine perpeti, & quaſi in lineam continuato frequentes; vel potius, ſpiſſiore velut orbe facto in vnum pariter conglobati, quaſi in

Digitized by Google

Velabro olearij de compacto gerentes omnia.
Nec ſe ſublenat ex ſua parte, ſed velut alnus
In foſſa Liguri iacet ſuppernata ſecuri,
Tãtundẽ omnia ſentiẽs, quàm ſi nulla ſit vſquã.

Haud abſimilis huic & argutia illa hyperbolica, in re prorſus gemina, apud Martialem meum:
l. XI. ep. 60. al. 61. ℣. 7. Vid. ibid. ep. 105. ℣. 11.
At Chione non ſentit opus, nec vocibus vllis
Adiuuat. abſentem, marmoreámue putes.
Ad vlteriora verò gradum aliquando capeſſamus:
Ipſius ante pedes fluctus ſalis alludebant.
Bene hoc ipſum Muretus ad Tibullianum illud accommodans:
Ima videbatur talis illudere palla:
pro, *Identidem percutere,* interpretatus eſt nobis. bene inquam, proprieque, nec verò antiquè minus. Quid enim aliud Plautus Moſtellaria, vbi herum ſuum Theuropidem mero etiam meridie caligantem percontatur Tranio?
Viden' pictum, vbi ludificatur cornix vna volturios duos?

Nam quamuis eo loco ſeruus multò nequiſſimus Comicos ſenes duos, quos riſus mouendi cauſa *volturiorum* nomine quaſi digito deſignat, ludos fieri, hoc eſt, illudi probè, fruſtraque à ſe vaferrima cornicula haberi, ſic tanquam δι' αἰνιγμῶν ſignificet; in aliam tamen partem percontationem ſuam

ſuam accipi à Theuropide poſtulat Tranio; & bardum illum, *τὸ Ludificatur*, pro, *ferit, appetit, vellicatq́ identidem roſtro*, quaſi ſeriò à ſe, haud ioco quæſitum interpretari. vnde Catulli, *Abludere* iſtud; item Tibullianum *Illudere*, non nimium ſanè abluſiſſe videri poſſunt. Neque huius elegantiæ raritas vnum & vnicum illum de Poëtis popularibus, Secundum cognominem meum dico, ſubterfugit. qui eampſe illam, per cauſam deſcriptionis Elyſiorum, Baſiis ſuis inſertam venuſtiſſimè viſus eſt vſurpare. Sic enim inibi:

Quà violisq́ roſisq́, & flauicomis Narciſſis,
Vmbraculis trementibus,
Illudit Laurinemus; & crepitante ſuſurro
Tepidi ſuaue ſibilant
Æternùm Zephyri: nec vomere ſaucia tellus
Fœcunda ſoluit vbera.

Et hactenus quidem Secundus meus. nunc, in Catullo quod reliquum eſt, perſequamur.

Illa Leſbia, quam Catullus vnam
Plus, quàm ſe atque ſuos amauit omnes.

Idem hoc propemodum cum illo:

Quàm te cum tota gente, Catulle, ſua.

In clauſula porrò Elegiæ ad Ortalum:

Atque illud prono præceps agitur decurſu.

Atque, pro *ſtatim* poſitum accipio. id quod ex

Enniano illo perſpicuè planum:

Atque atq. accedit muros Romana iuuentus.

quomodo etiam Maronis illud intelligendum:

Si brachia fortè remiſit:

Atque illũ in præceps prono rapit alueus amni.

docuit nos iampridem Gellius lib. x. cap. xxix.

In illa autem Poëtica, ac Catulliana deteſtatione, admirabilem Scaligeræ induſtriæ indolem, vellem equidem pro rei dignitate ſatis laudare vt poſſem; primitùs in locum χαλύβων antiquã vocem, *Sicelicum*, ciui ſuo reſtituentis; examuſſim doctiſſimè; ac pro cultris tonſoriis interpretantis, tralatione aptiſſima. Nam ſicuti, *Prata ſiceliri*, à Varrone dicuntur, tunc cum *Sicilice*, id eſt, ſecula, ſeu falce à feniſecis præterita conſectantur meſſores; eò vſque, donec campum omnem quaſi herba tuberoſum relictum attotonderint vſquequaque, ac purum reddiderint tandem: ſic & *Capitis exuuias*, ſi quando bidente forcipe, hoc eſt, cultro tonſorio (nouaculã quam perhibẽt) ſiue ſtrictim, ſiue adeò per pectinẽ demetũtur, vel attondẽtur, *Sicelire*, dici quid vetat? crines dico, pratorum inſtar ſubinde luxuriari, ne dicam regerminare ſolitos in tempore.

+ vide eund. 8. in Plaut. Rudent. 4, 4, 125 p. 956. ed. Gronov

Neque minus eruditè Interpres, quem dico, & verè Scaligerum in morem, Elegia ad Manlium,

litum, aptiſſimam ex ineptiſſima nobis ſententiam concinnauit correctione iſtiuſmodi:

Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
Quod Diuum domitum ferre iugum docuit.

Diuum, pro ipſo Hercule ſimpliciſsimè auſus interpretari. cuius Scaligeræ lectionis integritatem alienis teſtimoniis corroborare quid attinet, cùm Catullus ipſe haud diſsimiliter hac voce vſus, in Nuptiis Pelei & Thetidis liquidiſsimè conuincatur? verbi cauſa:

Quum Delphi tota certatim ex vrbe ruentes
Acciperent læti Diuum fumantibus aris,

Diuum, abſolutè, pro Libero patre, in Diuorum numerum legitimè adſcito, adſcriptoque.

Furi, villula noſtra, non ad Auſtri
Flatus oppoſita eſt, nec ad Faoni.

Placet ſcripta potius lectio, de qua benignè mihi gratiam fecit ſolens, vnico magis vnicus Lipſius meus; ex Romano, opinor, Codice depromta primitus, & quidem ad hanc faciem:

Furi, villula voſtra, &c.

Quis enim ambigat porrò, quin idem hic ſit Furius ille, cui perpetuæ paſsim ignominioſæ paupertatis maculæ à Valerio noſtro inuſtæ?

Nam quo tempore legit incohatam
Dindymi dominam, &c.

In eo pſe illo (ſi rectè commemini) Codice, Entheatam, legebatur, non *Inchoatam*. & probè fortaſsis: nam & Martialis:

Cùm furit ad Phrygios enthea turba modos.

Item alibi:

Nec turba ceſſat entheata Bellona.

Ex eodem porrò exemplari:

Num te lacteola tenent papillæ?

pro, *Puellæ*, Lipſiana fide tranſcriptum accepimus. cuius rei explicatio à ſuperiore illa vrbaniſsimæ puellæ monſtratione petenda:

Quædam (inquit) nitidum ſinum reducens,
En hîc in roſeis latet papillis.

Etiam ab illius loci ſcriptura:

Deprendi modò pupulum puellæ
Truſantem: ... ſeorſum longè Falmianus Codex ſcribebat, *Criſſantem*; altero verſiculo nobis viſus repræſentare, non *Truſantem*. Lucillius:

Criſſabitq́ue, vti ſi frumentum clunibu' vannat.

Item Martialis cum Iuuenale ſuo paſſim haud ſemel, quorum exemplis citandis ſuperſedeo.

Ne ſit, Hypocriticis luminis vim doleant.
Per quos priſcæ uiſiana pão ſcribere more vetamur,
Nec fas Romana ſimplicitate loqui.

Quod

Quod ſupereſt, quid verò, amabo, lectione illa proletaria inuenuſtius, inſiceriuſue?

Quis me vno viuit felicior, aut magis hac eſt
Optandus vita, dicere quis poterit?

quam & Lipſij & veterum Librorum comitate potiſſimùm, me porrò interprete facetiis ſuis ac priſtinæ venuſtati hoc modo reſtituas licebit:

Quis me vno viuit felicior? aut magis iſta hac
Optandam vitam dicere quis poterit?

Et ille nunc ſuperbus, & ſuperfluens
Perambulabit omnium cubilia.

Superbus, & ſuperfluens, hoc loco, non tam ad immoderatum animi faſtum, atque inſolentiam; quàm ad ea quæ ſequuntur porrò referunda autumo. ad elationē faſcini ſcilicet, in bellisſimam quamque femellarum impetu facto *Vim illam Lucillianam euomentis promiſcuè*; atque in omnia omnium cubilia, nulla aut matronalis ſtolæ, aut dignitatis ſuæ habita ratione, temerè ac paſſim ingerentis & penetrantis ſeſe. atque eò in hanc ſententiam ſum procliuior, quòd cum *Superbia iſta Penitus Superfluentiam* coniunxerit Poëta. quæ tametſi prima fronte pro vitio, quod dixi; vel etiam pro infami, fœdeque prodiga peſsimè partarum opum effuſione, poſita videri

Digitized by Google

poſſunt; tamen rem ipſam penitius inſpicienti, facilè, opinor, fuerit conſiderare, Valerium hunc noſtrum non aliò, quàm ad plena & quaſi prægnantia Mamurræ vaſa, ac locorum eius multo ſemine turgentium proluuiem in primis reſpicere voluiſſe.

IANI

Digitized by Google

IANI DOVSÆ NORDOVICIS PARODIA,

Catullianis numeris, de eiuſdem PHASELO adumbrata.

In effigiem Roſillæ defunctæ.

ETOS, *& iſta, quæ vides, labellula*
Ferunt fuiſſe pyxidem Dioneam,
Vbi repoſita margarita conderet:
Neq. vllius Dea, aut puella honoribus
Nequiſſe prænitere, dum quidem, ſibi
Opus quod eſſet, omne promit indidem:
Et ipſa facta ſe venuſtior Venus
Bonis clienta abutitur quaſi ſuis;
Bonis, quibus fuiſſe rarius nihil,
Nihil pote eſſe carius mihi, aut iis,
Quibus madere rore Cyprio placet,
Suauiisq; vinulis, venuſtulis
Cor irrigare, nec minus haud ſuauibus
Modò, ſed & reapſe; ſiue quom tremente
Labante voce ſub ſuſurro amabili

Iunas

Iuuat querela; ſiue flammeum iubar,
Fragrantiaq; miſta vis flagrantia,
Et hoc negare Gallicum ſinum negant
Liguſtici ſali, Inſulaſq; Stœchadas;
Vbi iſta, poſt labella nata baſiis,
Coralla lucida ante, dos Salacia,
Thorum quæ adepta Regium; ac Thalaſſicum
Decus fuere: templa cuius haud ſemel
Nouo ſuperba reddidere murice.
At erro: nec coralla enim iſta Gorgonis;
Odor, colorq; ſed fuiſſe comprobat
Roſeta, quâ nepote Dardano Venus
Super Cythera vecto, & aura, & oſculis
Suis refecta ſpiritu induit nouo;
Roſilluláq; ſuâuio addidit mea.
Iocoſe Doûſa, Baſiis ouans tuis,
Tibi hac fuiſſe, & eſſe cognitiſſima
Et os, & iſta clamitant labellula,
Tua bilinguia arte facta primulum,
Tuis rude imbuiſſe ſuâuiis iacet
Fatentur illa, ſucta, preſſa mordicus:
Et inde baſiandi amore percita,
Redhoſtiente contrà amore, neſcia
Quid addidiſſe diſciplina huic noui.
Ita hercle docta vſa, ſeu bilingui opus
Prehenſione, ſeu tremente ſibilo,
Loquacibúſue morſiunculis foret.

Sed

Sed hæc prius fuere, dum quidem (ah) tibi hîc
Fuit Roſilla; nunc quæ in orbe Cyprio
Suis minora facta pocla de labris
Ioui, Deisq; Nectare uda temperat,
Phryge abdicato; ouansq́; ſe dicat tibi;
Cupidinum Dea, & Deo Cupidini.

ELEGIA

ad eiuſdem Catulli exemplum concinnata potiſsimùm.

De ſeptem, mihi quæ Charite dare dixerat, vnum
Heſterno rapui veſpere ſuâuiolum.
Suâuiolum, in cuius lepidum cœnatus odorem
Tunc quoque pro dulci Iuppiter ambroſia eſt.
Haud impune tamen: nam quo me tempore primùm
Impulit in tantum mens maleſuada nefas;
Ilicet ex illo Charite me peius habere
Semper, & hêi miſero velle loqui abnuere:
Nec ſatis: & multâ hanc mihi dicere peſſima, pactis
Suâuiolis porrò in perpetuum vt caream.
Suâuiolis egon' vt caream ſic ſuâuibus vſque?
Quid? ſi me vna opera ſe quoque amare vetet?
Obſequar? at, rogo, quî poſſim? poſſim? imò, velim? imò
Dî melius, quàm vnquam tale ſcelus faciam.
Imò, mori ſatius. poſſum quoque luce carere hac,
Poſſum oculis, Charites mî oſcula dum ſuperent.

Ira

Ire igitur; quæq; ex ſponſu mihi debita reſtant,
(Sex ea ſunt) exambire operæpretium.
Certũ eſt; nec pretio, aut operæ ſtat parcere: verũ, hei,
Deterius mihi quid ne eueniat, pauito.
Et metuo & Dominam cupio metuiſſe videri.
Vtrum, Amor ah, faciam, des, rogo, conſilium.
Audiit, ac riſit Veneris puer; & mihi: Sic te
Rebus in aduerſis eſſe hominem timidum?
Quid faceres ſi non foret exorabilis illa?
Quid faceres, Charite nî tibi nota foret?
Quare age nunc promiſſa tibi fac baſia ſoluat;
Teq; intra dentes, ac labia inſinues.
Quod metuas non eſt. auſo Venus ipſa fauebit;
Omninoq; tibi, quæ cupis, euenient.
Quin licet & linguam penita intra guttura condas
Nunc Charites, verbum non faciet Charite.

Addamus propter argumenti ſimilitudinem hoc etiam Epigramma, Suauiorum Libro, ſicuti & ſuperiora, connectendum.

Ad Idam.

Quid rudia, aut modò lota mihi ſudaria mittis?
Rore vda, & ſuccis lintea male tuis.
Quin & muccinium quondam fieri improbum opto;
Dum tamen, Ida, tuis vſque terar manibus.

Scilicet

Digitized by Google

Scilicet vt, preſſas ſimulanti emungere nares,
Oſculer hinc oculos, inde labella tibi.

Altera eiuſdem Parodia Catulliana.
In Felles literarias.

Tagax Lauerna, voſq́; Flamines, quantum eſt,
Dea tagacis, literaria Felles:
Solis putatis eſſe literas vobis?
Solis licere, quicquid eſt vetuſtatis,
Interpolare, & ire perditum ex veſtra
Lubidine, ac putare cæteros blennos?
An, mutuas quod tradere inuicem inter vos
Iurati opellas, clamq́; habere furtiuas,
Silicernij in morem à ſilentibus cretas,
Hæreditates; non putatis auſurum
Flagitia me nudare ſcilicet veſtra?
Pellemq́;, qua graſſamini Leonina,
Introrſum aſelli, voce proditi ipſa
Detrahere vobis; Mimicamq́; perſonam?
Atqui putate: nam quid? Hipponactæo
Præconio omnes, quotquot eſtis, addictos
Plagij agam, in ipſa noxiaq́; deprenſos
Manifeſtò FVRES ME TENERE, *clamabo.*
Hinc nomina apud Triumuiros fient, faxo,
Veſtra, Capitales dico, non Monetales.
Vel eò vſque dum hæc furta ab vnguibus veſtris

Digitized by Google

Reglutinata viderim manus laua.
Pomona namque, quam nouiſſimis caris
Pater ipſe, Piſonum ille floſculus, Frugi
Moriens, iugandam liberalibus tedis,
Nobis reliquit, virginem, atque ſignatam;
Velut hoſtica vi capta, ſeruitutemq;
Duëllico iure, heu, coacta ſeruire
Ingenua ciuis, haud probè pudiceq;
Seruatur iſtîc. hancce conſcijquique
Ad vos trahentes, Pentheum velut Bacchæ,
Vexatis, rapitis, oppidò quaſi veſtram,
Veſtram vſu-factam, peſſimo hercule exemplo.
Belliſſimum quodque hinc & inde ſublectum
Quo iure, quaq; iniuria catillantes.
Sacrum, profanum, publicum ſit, an priuum
Sus deq; habentes: & quidem (quod indignum eſt)
Omnes patellarî, imò ſemipagani
Modò, hordearijq; Literatores:
Tu præter omnes, alpha Leguleiorum,
Laruae, quem inter buſtuarios Verres
Plumis adumbratum, & colore furtiuo
Autumnitas Pontana nobilem facit,
Notisq; Tranſrhenana inuſta frons Gallis.

Ne ſequentes pagellæ vacarent ſcilicet, placuit in gratiam Poëtices ſtudioſorum maximè & alia nonnulla Epigrammata huc noſtra ſubtexere.

Vnde nota memores labris, colloq́ꝫ reſidant,
Blanda admixta ſolet quam refrenare voluptas.
(Quando aliter cupidæ non conſtant ſacra Diones.)
Queîs niſi cauta manus medicinā in tempore faxit,
Manè, nouum ſurgat affectis partibus augmen.
Menſura heſterni ſili porrectius augmen;
Hinc tumor (ignari quem demirentur amici)
Liuida ſigna gerens, ſuccis herbisq́ꝫ fuganda
Ignotis vulgo: quales te, Delia, quondam
In fraudem ipſe ſuam queritur docuiſſe Tibullus.
Haccine te, Veneris perhibet quem fama nepotem,
Aut incognita adhuc vſque, aut contempta habuiſſe
Téne, duodecimo Paphius qui miles ab anno,
Arma rudi tractare auſus luſoria dextra,
Haud ſine Dîs, Haſta retuliſti præmia Pura?
Quid? niſi Romani legiſſes vota Philetæ?
" *In morſo æquales videant mea vulnera collo.*
" *Me doceat liuor mecum habuiſſe meam.*
Hæc eadem culti teſtata Elegia Tibulli:
Hæc eadem Flaccus. Sed tu non tangeris iſtis.
Dum tantùm ſuctus, edentulaq́ꝫ oſcula laudans,
Abſque dolore iocos ſequere, & ſine vulnere rixas.
Vix equidem credo, iurato at credere verum eſt.
Tu quoque iurato credas mihi: nec mihi ſoli,
Iane, tamen (nec tam ipſe mei Suffenus ego ſum)
Sed Plautina inquam Scena, Veneriſq́ꝫ magiſtro
Naſoni meum: quîn ſi ſubſcribere noles,

Digitized by Google

Ad partes veniat Cari furor, auxilioq́;
Sit mihi, dum cauſas, teſtis grauis atque locuples
Exponit, rabies vnde illa hæc germina ſurgant.
Quòd ſi nec Cari, nec te mea Suada mouebit
Indocilem, veniam ſuccenturiatus, & in te
Concibo, vatum quãtum eſt veterũ, atq; nouorum,
Bembum, Flaminiũ, Cottam, noſtrumq́; Secũdum;
Magnum adiutorem, poſſit qui ferre ſecundas.
Copiolisq́; ſimul iunctis mox te, quaſi Verga,
In ſitellam cogemus baram concedere verrem.

Sed quoniam nos in dicterij huius noſtratis mentionem non quæſitam, ſed caſu oblatã nobis, per cauſam incidimus; dabimus hoc vel honori patrij ſermonis, vel amicitiæ, ac iudicio popularis noſtri Hauteni (eius linguæ callentiſſimi; & quem penes vnum lyræ Belgicæ, omniſq. adeò Poëſeos noſtræ vernaculæ, citra controuerſiã, eſt principatus) vt, quod apud nos, Germanóſne, an Belgas? (quando Batauos etiam in Germanis habuerunt veteres) Prouerbij vicem tantùm non pueris decantatum obtinet, illud ipſum Latinis quoq. auribus (quantum quidem in nobis erit) familiare, vel certè notum ex inſolente atque ignorabili faciamus. Eam rem nos locus admonuit. Nos itaq., quotieſcunq. ſignificare volumus, de nihilo eſſe, quod quis aduerſus receptam coniuratæ multitudinis opinionem, aut inueteratam communis pa-

trıæ

triæ conſuetudinem nixi poſtulet ſeſe (etenim ſe ſuaſq́ue ſpes corrupturũ, nec voti compotem euaſurum magis, quàm ſi

Contra torrentem brachia dirigeret)

dictitare vulgò cõſuemꝰ: Als alle de werelt ſeyt / dat ghy een verchen zÿt / en moet ghy niet int ſchot? hoc eſt, *Quòd ſi omnes mortales uno ore porcum te perhiberent, nũ qua cauſa ſiet, quin ad ſuilia illicò ſeu potius hara coloniam des nomen?* ſeptuosè Parœmia eiuſcemodi denotantes, nihil tã vel abſurdum, vel paradoxum fingi poſſe, quod non probabile, aut certè veriſimile faciat publicæ perſuaſionis conſenſus. præſertim, ſi ſollennis aliqua, quaſi præiudicio facto, & neſcio quæ prærogatiua ſeuerioris notæ hominum accedat auctoritas.

CAPVT VI.

Duûm locorum, quæ in turbido fuerant hactenus, liquidò excolata veritas. Magnum mare: & in eo depreſſus, quid? Horatius explicatus. Supercilium tollere. Petroniani loci cum Pliniano conlatio. Alia quædam.

QVAM multa quotidie in veterum ſcriptorum tractatione nos fugitant; haud exſpectantia, dum repetantur! nec tamen abſtruſa illa, aut caliginis manifeſtæ, (ad quæ inueſtiganda doctis indoctiſque ardet omnibus animus) ſed proletaria dico hæc noſtra, atque in medio poſita: quæ per-

ſpicuitatis ſpecie incogitãtes nos fallunt. in quo luſtro (niſi ipſe me fallo) cẽſeri poterit & clauſula illa Catulliani Epigrammatis in Thallum:

Et inſolenter aſtues, velut minuta magno
Deprenſa nauis in mari, veſaniente vento.

Quibus verbis ipſe aliquandiu otioſè, & ſine vlla ambiguitatis ſuſpicione perlectis, vix tandem ſenſi ſtolidus, verè nimis & quaſi ex tripode illud à Comicorum principe prolatum eſſe:

Qui è nuce nucleum eſſe vult, frangit nucem.

Itaque ne vſu porrò idem veniret mihi, quod Naſidieni apud Horatium conuiuæ ad *Inguſtata*

Paſſeris, ac rhombi ilia, aues, conchylia, piſces,
Longè diſſimilem noto celantia ſuccum,

miſerrimè hallucinãti; Petronianum tandẽ illud: *Hic neſcio quid boni debet eſſe:* mecum & cum animo meo inſtiti cogitare. donec, putamen ipſum perſecutus, inueni non pinguiſſimã quidem ficedulam, ſub ouo pauoninum in modum ex farina pingui figurato latentem; ſed verò ſub inuolucro Epitheti (vt apparet) ſimpliciſſimi lautiorem ſententiam abſtruſam: Epitheti inquam *Magno*, quod *Mari* attributum videmus, non ſine elegantiæ ſpecie, oppoſitum quaſi alteri illi τῷ *Minuta* ſcilicet, quo *Nauim in tempeſtate deprenſam* iam anteà affecerat Catullus. Atqui hoc minutum; illud penſius paulò, ac ſubtilius, *Magno mari*, hoc

ri; hoc loco nō pro immenſo (vt vulgò ſumitur) ſed pro turbulento, valideque fluctuanti, vehementiusque ventis commoto, poſitum videri: interpretatione à Criſpi elegantiis petita, ita in Iugurtha de duarum in extrema Africa Syrtium natura prædicantis:

Impares magnitudine, pari natura: quorum proxima terræ prealta ſunt: cætera, vtì fors tulit, alta; alia (emendo, *aliâs*) *in tempeſtate vadoſa: nam vbi mare magnum eſſe & ſæuire ventis cœpit, &c.*

Vnde intelligere poſthac erit principium libri ſecundi in Lucretio; *Planius, & multò certa ratione magis, quàm* vel ex Lambini Commentariis, vel etiam Giſanij Indice. qui hoc dedere ne illis quidem Lucillianū; aliâs argutiſſimis. Scires vtrumq. in Salluſtiana lectione quamuis negligentes fuiſſe. Locus, quem dico, ſic habet:

Suaue mari magno, turbantibus æquora ventis:

Quo etiam referunda dicti eius raritas, ac venuſtas, quo *Nauis, in magno æſtu deprenſa*, deſcribitur à Catullo: doctè atque ex contra ducta metaphora in mari periclitantibus conuenientiſſima; iis maximè, quorum nauigationi veſanientis venti de ſubitò obiecta ſuper eâ incubuit tempeſtas. Probo ex eodem Lucretio lib. VI. canente:

Quam fretæ [illegible]

Feruēſcunt grauiter ſpirantibus incita flabris:
Et, quæcunque in eo tum ſunt deprenſa tumultu
Nauigia, in ſummum veniunt vexata periclum:

Sed neque expers elegantiæ illius vnicus ille (vel Tacito teſte) elegantiæ ARBITER, in Poëmate illo verè Heroico:

Præterea gemino deprenſam gurgite prædam
Fœnoris ingluuies, vſusq́; exederat æris.

vbi *Vſus* pro *Vſura* vſurpatum ſuſpicari lubet.

Horatius quoque ſimplici pro compoſito auſus eſt vti lib. Carm. II. Oda XVI.

Otium diuos rogat in patenti
Prenſus Ægeo, ſimul atra nubes
Condidit Lunam, &c.

Prenſus enim pro *Deprenſus* poſitum: hoc eſt, ſubitò, & velut ex inſidiis circumuentus à tempeſtate derepente coorta; quaſi dicas interceptum. quæ ſi propius penitiusque explorata Interpretes noſtri habuiſſent, confidendum hos vnquam eò ſe incogitantiæ fuiſſe demiſſuros, vt *Prenſus*, *Captus* interpretarentur? Quid? an non ſatius fuerat, Veteris Commentatoris ſententiam ſequi, huiuſcemodi verbis conceptam:

Prenſus, bene prenſus, quaſi nauigantibus mare ſit inſidiatum tam cælo ſereno.

In qua Interpretatione bene omnia, præterquam *Bene*, habere videntur: quod ad maritimam prehen-

Digitized by Google

henſionem iſtam quid faciat, neſcio. Mihi certè haud mediocriter de mendo ſuſpectum: neque adeò dubito, quin *Penè prenſus*, non *Benè*, ſcripſerit explicator. idque admodum ſuo hîc fuerit loco, vtique ad opinionis noſtræ ſtabilimentum.

Addamus & alteram metaphoram non minus Romanam, ex Elegia illa Satyrica, hoc eſt, examuſſim Catulliana:

Præterea addebat quendam, quem dicere nolo
Nomine, ne tollat rubra ſupercilia.

Facetè: ſollennis enim minantium hic, atque excandeſcentium habitus, etiam à Plauto expreſſus in Milite:

Flagitium eſt, ſi nihil mittetur, quæ ſupercilio ſpicit. neque aliud ſonat Parœmia illa Poëtica: *Dēme ſupercilio nubem:* .i. aſperitatem ac triſtitiam. Eadem faſtus & ſuperbiæ ſedes. Petronius de Aſcylti transfuga, nimium delicato puero Gitone:

Poſtquam ſe amari ſenſit: ſupercilium altius ſuſtulit; nec amoris arbitrium ad alium iudicem tulit. Cuius rei explanationem à Plinio petas licebit, lib. XI. cap. XXXVII.

Frons & aliis; ſed homini tantum triſtitia, hilaritatis, clemētiæ, ſeueritatis index. In aſcenſu eius ſupercilia homini, & pariter, & alternè mobilia: & in iis pars animi. Negamus, annuimus.

Digitized by Google

Hæc indicium indicant faſtum. Superbia aliubi conceptaculum; ſed hic ſedem habet. In corde naſcitur, huc ſubit, hic pendet.

De *fronte* addidi, Iuuenalis cauſa maximè, quò videlicet peruolgatum illud ex Pliniana conſideratione planum facerem: *Fronti nulla fides*. ſed & Martialis; *Nolito fronti credere: nupſit heri.*

CAPVT VII.

Viſum ducere ad aliquem. Obdurare ſe. Myrmecè incedere. Ex tua libidine. Vrbs oblitiſſima, *perinde dicta, vti, Oblitum Iupiter eiuſdemque Epitheti ſuppoſitione Iambi vnius correctio prauiſſima. It, abis dies. Cæleſtes heri, pro Dis ſuperis. Eoſdem pacificare. Puta & Spurca oppoſita inter ſeſe. Catulliana ſententia illuſtratio à Plauto. alterius explicatio præter opinionem Mureti.*

VARVS *me meus ad ſuos amores*
Viſum duxerat è foro otioſum.

Antique. Veteres enim, *Viſere ad aliquem*, dictitabant. id quod ex priſca Comœdia clarum. *Ad ſuos amores*, igitur non à Præterito verbo *Duxerat*, verùm à Supino potius, τῷ *Viſum*, in conſtructione (vt Grammatici perhibent) regetur.

At

At tu Catulle destinatus obdura.

Sic doctiſſimus Scaliger, ſic Muretus. & neſcio, an melius Turnebicum illud:

At tu, Catulle d', obſtinatus obdura.

Vt vt eſt, ego verò, *Obſtinatus*, retinendum autumo, eò obſtinatiùs, quòd eiuſdem vocabuli iteratio præceſſerit anteà verſu abhinc nono:

Sed obſtinata mente perfer, obdura.

Et fortaſſe Poëtam noſtrum ſcripſiſſe:

At tu, Catulle, te obſtinatus obdura.

ea ipſe loquendi forma, qua idem vſus poſtea:

Quin te animo affirmas, teq́; aſtringis, reducisq́;

Sic *Durare cor*, Plautus: Animum, Ouidius: *Mentem*, Tacitus.

Quæ ſit, quæritis? illa, quam videtis

Turpè incedere, mimicè, ac moleſtè.

Nihili eſt id quidem, atque adeò planè Mimicum. Nam *Myrmice*, rectum eſt & ſanum. vtque Plautus *Formicinum gradum* vocat, ſic hoc loco, *Myrmicè incedere*, nil eſt aliud, quàm (quod dicitur) vix pedem pedi præferre, & moleſtè ambulare. idque rectè à doctiſſimo Mureto animaduerſum. Huc appone ex Martiali, *Cruſculam formicea*, vetulæ item multò putidiſſimæ attributum. Legitur eodem Carmine: *Pudica & proba redde codicillos.* ſcribendum, *impudica & improba*. quod & in Epodis imitatus Horatium. *Tu pudica, tu proba*

Perambulabit aſtra ſydus aureum.

Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat. i. ex animi tui ſententia. loquendi modus Salluſtio (vti apparet) in delitiis habitus.

Eóne nomine vrbis opulentiſſima,
Socer generq; perdidiſtis omnia?

Exclamare lubet cum Catullo noſtro:

Quis hoc poteſt videre? quis poteſt pati,

vt ſic prauo talo fultum Hemiſtichium inter tot rectos, ac meris Iambis ſubnixos numeros locum habeat? Pudet certè, pigetque patientiæ tam proiectæ. Quid enim hac ipſa quæſo lectione perditius? Ego itaque (pace Commentatorum quod fiat) non dubito, quin, *Vrbis obli tiſſimæ*, à Catullo ſcriptum fuerit. vt *Vrbem flagitiis*, ac libidinibus, omnibus probris denique oblitam coopertamque ſignificet. id quod Pompeij potiſſimùm ac Cæſaris comitate eueniſſe videri cupit. Poſtea qui principes diſcordiis inteſtinis cauſas præbuerant, ad Mamurram, cæterosque id genus nepotes, qui niſi malo publico ſalui eſſe non poterant, non ſolùm prouinciarum ſpoliis, verùm etiam præda ciuili acerbiſſima, & proſcriptorum bonis explẽdos. quid niſi (cum Plauto dicam)

Luxuriæ ſumptus ſuppeditare vt poſſent:

Homines & ſuæ, & alienæ pecuniæ iraciſſimi. Occaſionem vero correctioni huic noſtræ primi-

tus

tus Antverpienſis editio præbuit. ad cuius oram hoc loco pro, *Opulentiſſima, Opplitiſſimè*, legebatur. Fauet etiam coniecturæ meæ eiuſdem Epitheti vſurpatio in lepidiſſimis illis Hendecaſyllabis compares, quibus mœcham neſcio quam, turpem certè ac putidam, Poëtica quaſi pipulo dilatam, pugillaria ſua reflagitat poſteà. Sic enim ibi:

Non aſſis facis, oblitum lupanar,
Aut ſi perditius poteſt quid eſſe:

niſi cui hîc potius magni illius Scaligeri ſententiam ſequi conſilium eſt, emendantis ex Plinio: *O blitum, lupanar.* qua de re Coniectanea eiuſdem, qui volet, conſulito. In Epithalamio Iuliæ & Manlij ſcribitur: *Sed abit dies*

Prodeas noua nupta.

Confine hoc Plautino illi, quod habes in Pſeudolo:

It dies. ego mî ceſſo. i præ puere.
Accepta fruſtrà, nondum cum ſanguine ſacro
Hoſtia cæleſtes pacificaſſet heros.

Hemiſtichium iſtud poſtremum nouè, ac præter morem ſuũ à Catullo mutuatus Ouidius, quum ſcribit:

Mira ſalis pueri pacificabat heros.

Sed nunc id doleo, quòd pura impura puella
Suauia coniunxit ſpurca ſaliua tua.

Doctè, & purè. *Pura* enim & *Spurca* quodammodò

modò inter ſe opponi gaudent. Plautus Aſinaria, & ipſe proprietatis in verbis retinentiſſimus:

Si fortè purè velle habere dixerit,
Tot reddat ſpurcas, quot puras habuerit.
Firmano ſaltu non falsò Mentula diues
Fertur, qui tot res in ſe habet egregias:
Aucupia, omne genus piſces, prata, arua, feraſq;
Nequicquam: fructus ſumtibus exſuperat.

Huius clauſulæ ſententia Plautino à nobis teſtimonio illuſtrabitur. Sic enim idem Pœnulo:

Nam pro berili noſtro quæſtu ſatis bene exornatæ ſumus.
Non enim poteſt quæſtus conſiſtere, ſi eum ſumtus ſuperat.

In te, ſi in quenquam, dici pote, putide Vecti,
Id quod verboſis dicitur, & fatuis.
Iſta cum lingua, ſi vſus veniat tibi, poſſis
Culos & crepidas lingere cercolipas:

Ad quem locum Muretus: *Quæcunque* (inquit) *in verboſos fatuoſq; dicuntur, ea in te omnia dici poſſunt.* Atqui non hoc dicit Catullus. quidnam igitur? Si in alium quempiam, vnicè in Vectium certè conuenire ſcilicet, dicterium porrò illud, quod in ſequente mox diſticho continuatur, nimirum: *Iſta cum lingua, &c.* nō verò omnia, quæ in verboſos fatuoſq; dici poſſunt (vti Mureto placet) nihil mehercule minus.

Hoc

Digitized by Google

Hoc enim conuicium propriè in eiuſmodi bucconum genera, qui quidem inſulſi, impendioque loquaces eſſent, iaci vulgò, ac torqueri ſolitum, manifeſtò ex hoc Catulliano Epigrammate docemur. Atque ita medij, id eſt, ſecundi diſtichi ſententia à primorum verſuum deductione pendebit; puncto, quod, τῷ *Fatuis*, latus claudit, expuncto: atque eiuſce vicem colo quaſi ſuccidaneo ſubdito.

CAPVT IIX.

Publica in Cicerone lectio defenſa pariter, ac declarata: tum Velleij Paterculi locus peſſimè hercule affectus vſque adhuc, idemq́; nunc Catulli ope perſanatus primulùm.

TEMPERARE mihi ipſe haud poſsũ, quin locum quendam Tullianum, *Catulliana arca* occaſione maximè, ſagacius paulò excutiam atque inueſtigem. Eam rem nobiliſſimus nos Interpres cõmonuit, qui ad Phaleucum illum Poëtæ noſtri:

Furi, quoi neque ſeruus eſt, neque arca:

fidei opinor cauſa, teſtimonium nobis Ciceronianum inante poſitum Commentariis inſeruit ſuis, ex quadam ad Pætum Epiſtola decimo eius voluminis libro petitum, & hoc quidem exemplo:

Nos iam ex arca tantum habemus, vt Verrium

tuum

Digitized by Google

triuum, & Camillum, qua munditia hominum, qua elegantiai vocare ſæpius audeamus.

falsò, atque alieno loco. ſicuti ego exiſtimo: qui vulgatæ ſcripturæ, immeritiſſimo oppreſſæ, liberali cauſa vindex atque aſſertor venire cogito. Ea autem ſic habet:

Nos iam ex areis tantum habemus, &c.

Examuſſim optimè. Quid enim? *Areis*, hoc loco, haud quidem pro *Tritura, quæ fit in areis*, cum Aſcenſio; ſed verò pro, *Puluinis*, interpretor: quæ eminentior in hortis terra eſt, in qua ſemina depanguntur. ea enim, vel Columella teſte, *Areola*, ſiue *Area* vocitatur. vnde & *Informare areas*, lectum apud eundem. vt per ioculum & ludum ſolens ſignificet Cicero; ex areis, hoc eſt, puluinis hortorum ſuorum ita vberem ac lætam fungorum, heluellarum, omnigenerum herbarum, ac fructuum denique, ſe quaſi meſſem atque annonam quandam recipere inſtituiſſe, vt iam obſonandi magiſtros etiam, hoc eſt, lautiſſimos, & ad Genium quamuis ſapientiſſimos conuiuatores, ad cœnam porrò vocitare identidem haud verecundetur ſcilicet. neque verò mirum cuiquam videri debet, cur ganeatorum ferculorum (quibus macelli annonam excandefaciunt, magnæ mandonum gulæ) ac quæ ſuauiſſimis illis cuppediarū ſcitamentis quaſi pro derelicto habitis, ne dicam, eiu-

ratis

Digitized by Google

ratis peniſſimè; nil præter parabiles, imò inemtas dapes; hoc eſt, apparatum verè Pythagoricū (quod genus, δεῖπνον ἄιμα οὐκ ἔχον, indigitāt Græci) quaſi de horto, haud de foro obſonans, in tam glorioſa cœnularum ſuarum prædicatione meminerit Cicero. quippe cui etiamnum recens illa necdum antiquatæ Iuliæ legis continentia penito in animo hæſerat; Sumtuariæ dico, qua præter *miſelli illius ac Lucilliani Centuſſis* impenſam macellariam, imò ducenos æris tricenoſque, etiam hortenſia inſuper vniuerſa, olera, ac legumina puta, cuiuſuis generis, vſui atque eſui publico conceſſa videbantur: nihilque, modò ſanguinis expers quod foret, vlla Legis cautione exceptum; hoc eſt, in ius vocari vetitum, Catianum dico, haud Papyrianum. quam quidem Legem Tullius noſter migrare cur vellet, cauſa viſa eſt nulla; adultam præſertim, nec minus prærogatiua tot quaſi præcidanearum Legum (in quibus præcipuæ Fannia, Didia, Licinia, Cornelia, Æmilia numerātur) auctoritate, imò præiudicio; quàm publico vſu atq. obſeruantia, iactis altiſſimè radicibus, munitam, corroboratamque. ne Epulis quidem, aut Collegiorum Cœnis exceptis: quas ceteroqui innumerabiles ſeculi ſui annonam immenſùm flagellare, ac tantùm non incendere ſolitas meritò hercule conqueritur Varro. Argumento, quod dico, haud inani fue-

Digitized by Google

ni fuerit, puto, alter Ciceronis locus, ex libro eiuſdem operis ſeptimo ad Gallum familiarē ſuum:

Lex ſumtuaria, quæ videtur λιτότητα attuliſſe, ea mihi fraudi fuit. nam dum volunt iſti lauti terrâ nata, quæ lege excepta ſunt, in honorem adducere, fungos, heluellas, herbas omnes ita condiunt, vt nihil poſſit eſſe ſuauius. In eas cùm incidiſſem in cœna Augurali apud Lentulum, &c.

Quod quidem exemplum mirificè ad huiuſdem loci illuſtrationem conducit. quam rem ſi curioſius aliquantò indagaſſent Tulliani Enarratores, nihil profectò opus fuiſſet, ſeſque ac membranaceos Codices tot pugnantiū ſententiarum ſtruicibus, tamé. indefeſſa contentionū peruicacia fatigare: partim, *Ex areis*, (vti diximus) aliis, *Ex artu*, ſeu poti⁹, *Et artu*, nōnullis etiā, *Ex te artu*, ne Ciceronis quidē cauſa reueritis cōſcribillare: quiduis potius deniq;, quā, *Areis*, cenſentibus retinēdum. Atque hactenus quidem *diſertiſsime Romuli nepotum*, Patrono Catulli inquam, in gratiā Poëtæ clientis ſui, auxilium latum. nunc vitio nobis vorti haud debet, ſi pari ſtudio ad Velleium itidem adiuuandum noſtra quidem ex parte pro virili adnitamur, operamq́ue addamus: idq́ue altetius Catulliani exempli opportunitate adiuti maximè, quo in Cominium ſcribit:

Effoſſos oculos voret atro gutture coruus.

Nam

Digitized by Google

texere. *Nam ſanè & hac de Vate Lesbia, aut certè*
De Martialis formulis adumbrata.

Ad Iuſtum Lipſium.

Inteream, ſi non aut ad te ſcribere, Lipſi,
Aut legere vſque abs te ſcripta, lubido mihi eſt.
Sed ſpatium eſt ingens, hominum nec copia Leîda
Certorum in mundo quottidiana mihi.
Inde fit, vt quamuis mandem tibi mille ſalutes,
Ex tot reddatur vix tamen vna tibi.
Nedum vt Louanium quis perferat vſque tabellas,
Tam procul à Rheno, tam procul à Batauis.
Et meritò. quid enim? ſcrutis incedat onuſtus
Quiſquam, onere abiecto cûi vacuum eſſe licet?
Et miraris adhuc, dederim quum quinque tabellas,
De quinis ternas deperiiſſe tibi?
Vt tamen accipias, me non piget has dare centum;
Vt non accipias, tres dare, Iuſte, piget.

De Hircano. ad Ianum Hautenum.

Perenni ſeruus ille compedum tritor,
Illiterato illiteratior Santra,
Nec muſicam, nec nare doctus Hircanus,
Dici, ac videri literatus adfectas.
Reperitq́ fungos porrò, ita eſſe qui credant:
Vt concolores conuolant aues ſemper.

E Simi-

Similesq́; amant habere labra lactucas.
Quidni? Magiſter Artium ad Nicrum quondam
Elementa terna nectere auſus Hebræa.
Vnde ille, Boiarum, heu, colonia effracta,
Profugus malum ad nos attulit pedem porrò,
Vti ſemi-Rabbi Literator audiret.
Et ei tumorem hunc, papulasq́; ventoſas
Immane quantum plena Cynthia inflauit,
Lunaticaq́; cornua addidit fronti:
Ex quo ſacrum illud Carmen edidit nuper,
Plenum veneni & peſtilentiæ Carmen.
Sibi vel ſecundum vt eſſe non putet quenquam,
Nec literatiorem in vrbe Lugduno.
Quid imprecabor falſa, Iane, perſuaſo?
Hoc opto, reapſe Literatus vt fiat.

Ad Abrahamum Ortelium.

Doctrinarum orbem quis te neget abſoluiſſe?
Terrarum certè Sphæra peracta tibi eſt.

In Creticum.

Poſſe mihi bene te facere, & velle omnia iactas;
Nec facis. an leuius dicere, quàm facere eſt?
Haud puto. namq. potes, cupias tantũmodò, verùm
Inuidia eſt, quæ te munificum eſſe vetat.
Largitrix quò lingua mihi, ſi mortua res eſt?
Nosq́; opera & factis fallere cura tibi?

Prompto

Digitized by Google

Promto animo, non lingua opifer ſpectatur amicus.
Poſſe tuum nolo, Cretice, velle volo.

De Rufo neſcio quo, cognomento Artocrea.
ad Bellauoſinum Legatum Gallum, V.N.

Legatis peregrè miſſis dare Lautia quondam
Æterna priſci moris in Vrbe fuit.
Sic quoque nunc Rufus offert, ſua Lautia, Carmen
Non intellectum, Bellauoſine, tibi.
Ille ſibi contrà, quos clarè intelligat ipſe,
Nummos pro numeris, Bellauoſine, petit;
Non ex ære quidem, ſed quo flaueſcit Hydaſpes.
Tam ſtupidus nunquam nec, puto, Glaucus erat.
Aurea dona aliquis pro face ac ſtercore poſcit?
O Cynica improbitas, ô ſine fronte caput.
Sed valeat. quæris, quæ des reſponſa moleſto?
Dic te, dic, tanti non emere Artocream.

Nouæ Batauicæ Monetæ inſcriptio.

Vltori curæ quis nos neget eſſe Tonanti,
Propter quos adeò rem malè geſſit Iber?

De Othone & Otacilio.

Pauper Otho eſt, fateor; ſed qui plus credat Othone,
Haud facile in noſtro Gymnaſio inuenias.
Mirare? &, fieri hoc quo poſſit more, requiris?

E 2 *Narro*

Digitized by Google

Narro tibi: auditor factus Otacilij eſt.
Quin ſurdus licet, atque alienis auribus vtens,
Eſſe nouum Euclidem cenſet Otacilium.
An necdũ hoc tibi, Lêida, ſatis? quid? an inſuper illud
Exſpectas, Vatem dicat vt Artocream?

Ad Philippum Morum Mathematicum.

Et tua Galla mihi placet & tua, More, Cytheris.
Poſſum etiam Stellæ potus amare ſalem.
I nunc, & dubita, Doûſa an te diligat ipſum,
Quem Veneres videas iam quoque amare tuas.

Ad eundem, de Rufo.

O rem ridiculam, & nimis iocoſam:
Ride, quod facis, ô Philippe, ride,
Sed quantum potes omnibus cachinnis,
Liberalibus, optimo dierum.
Ride quicquid amas, Philippe, Doûſam;
Riſionibus omnibus, quod vſquam eſt,
Sed noſtris tamen, & Catullianis.
Hoc mauis, ſcio, quàm Catonianis.
Nam res ridicula, & nimis iocoſa eſt.
Rufus, floſculus ille Grunnionum,
Atque idem Batauí pecus Lycæi,
Illud dicere; non, Decus, volebam;
Iam poſt Hebraicam Profeſſionem,

Poſt

Digitized by Google

Poſt tot Pilea parta, tot Triumphos;
Tot plauſus iuuenum, fauentiasq́ue;
Heu deſiderio ſui relicto,
Ad raſtros, & auita aratra tandem,
Et ſuilia Gueſtphala eſt reuerſus;
Scrophipaſcus, arator, & bubulcus
De Oratore futurus, & Magiſtro.
O rem ridiculam, & nimis iocoſam.
Ride quod facis, ô Philippe ride
Liberalibus, optimo dierum.

In Manium.

Vix nare à puero, vix Beta edoctus & Alpha;
Nil niſi ſtribligo, nil niſi barbaries;
Haghanum ad Puteal cauſas agis, & Fora frangis
Omnia, rauca tuis facta patrociniis.
Vnde ſatur bene re geſta, pinguisq́ue reuortens;
Magnificeq́ue vnum ad quodque ſcreans ſpatium,
Per Fora, perq́ue vias anſato corpore cedis;
Faſtidî plenus, plenus auaritiæ.
Mox de Iure domi Reſponſa clientibus edens
Sæpe nouas Lites, lis vbi nulla, ſeris.
Scilicet hinc prægnans tibi rerum acceſſio, Mani,
Hinc grauis immenſo ſacculus ære tumet.
En, cui piſcator ſalarim, venator aprugnam,
Mittat aues auceps, ſuccidias Corydon.
At tibi tricenis præſtantem millibus Aulum,

Digitized by Google

Quinti progeniem, lingua vtriuſque ſcium
Illuuies, & ſqualor habet; dum murice ſtratum
Eſſe Forum mallet; ac domicœnia agit.
Nec tamen eſt, inopem miſerans qui curet amicum;
Quem veluti Sacrum tangere quiſque timet.
In cauſa ipſe ſibi eſt, verſus & ludicra ſectans.
Quid mihi cum Muſis? Practicus eſſe volo.
Plectra, chelyn thyrſos, & ſcinde Thalia coronas,
Si dare Cauſidico Bartolus iſta poteſt.

Ad Gerardum Achteueldium.

Tam bene quum Muſis Chriſti ſociaris amorem,
Quumq́; meas aliquid eſſe putes apinas;
Mercedem meritis neſcit dare, qui dare verſus,
Et qui miratur me bene velle tibi.

Ad Ianum Lernutium.

QVOD FAVSTVM, FELIX, ET VTRI-
QVE SIT VTILE NOSTRVM,
En tibi Douſæ ſymbolam amicitiæ.
Quam ſimul inſpicies, miraberis; &, puto, dices:
Næ tu bucco nimis, ac Batana auris homo es
Scruta tua, atque apinas qui per tot millia Brugas
Ad me Lugduno mittere ſuſtineas.
Quò verò hæc? tua legi olim (ſat ſic quoque crudus)
Et vetera, & pridem quæ puer ediderat.

Digitized by Google

Parua loquor: nūnc & tua nupera Carmina ructor,
Illud Leîdenſis Editionis opus.
Quis negat hoc nimium? ſed ſit ſatis: altera omitte
Saltem, meq́ prius concoquere illa ſine.
Quid mihi cum Crambe, quæ ter repetita fatiget?
An, toties miſeros nos habuiſſe, parum eſt?
Confiteor: ſed parce precor faſſo, optime, parco.
Sic propria vſque tibi, quæ cupis, eueniant.
Nugari libuit (quid enim manifeſta negemus?)
Mærori hinc fieret vt medicina meo.
Nec, ſemel inſaniſſe, ſatis; cumulū addere viſum eſt,
Atque aliam ex alia texere Amazonidem.
Scilicet vt melius poſſem dare verba legenti,
Glaucomamq́ oculis obiicere Inuidiæ.
Quî pote? vis, dicam? ſimul omnia conturbando,
Miſcendoq́ vagis millia multa modis.
Infinita inquam, nec quæ limare legendo
Faſcinus, aut Liuor pernumerare queat.
Nūc quoque idem facio, vitia vt ne noſtra ſciantur,
Experti metuens dentis amaritiem.
Néue vnquam facili noceat mala lingua Camœnæ,
Tantum nugarum cûi ſciat eſſe domi.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google